מסורת הש"ם

ה) [ל"ל ידיו מלוכלכותכו' כן הגירסא בהרא"שובכל הפוסקים וכן בהרא"ש

פרק אלו מגלחין סימן לו],

ע"שן, ד) [תוספת׳ פ״ד ה״ון,

ל) [בערוך ערך גד ז' אי']

ה"ג], ז) [מדות פ"ב מ"ו],

ל) וועי' בפירש"י בחומש

שכתב ויענה שלא כדרכהן,

חולין קו:,

אם תענה מחשמיש. להשבית עונתן: ואם חקח מלרות. השביעו כמשמעו שלה יוסיף להן לרות: ה"ג והימה הידי וחידי מלרות מי כתיב אם תקח ואם תקח כתיב ואימא אידי ואידי מלרות חד ללרות דידיה וחד ללרות דאתיין ליה מעלמא דומיא דואם חקח מי כתיב אם תקח ואם תענה אם תענה

את בנותי ליקח נשים עליהן מי כתיב אם תענה אם תקח דליהוי אם תקח פי׳ דאם תענה ואם תקח כתיב מילתה החריתי היה: וחימה חידי ואידי מלרות חד ללרות דידיה. שלא יעשה בלהה חלפה גבירות שוות להן והדר אשבעיה אם תקח נשים דהיינו לרות דאתיין להו לבתר הכי מעלמא והכי מסתברא דומיא דואם תקת: מי כתיב אם תקת ואם מענה. לרות דעלמא קשות להן מן הראשונות וברישא הוה ליה לאשבועיה אלרות דעלמא והדר הוה ליה לאשבועיה אלרות דידיה דלא מישתעי איניש הכי להזהירו תחילה על הקל ולבסוף על הקשה: מביחום חחרום. שהיתה מתאוה לו ולא בא עליה בעונתה בימים שעמדה אללו ואני שמעתי שעינה מביאות אחרות שבא עליה שלא כדרכה וקשיא לי א"כ אימא אם תענה את בנותי נמי הכי אשבעיה שלא יענה אותן מביאות מתרות ועוד שעינה בביאות מתרות מיבעי ליה יו: מדיחה את ידה. לפי שרוח רעה שורה על הלחם הנלקח בידים שלא נטלן שחרית ושם השד שיבתה: שלה רלה להחכיל בידו אחת. אפי׳ ידו אחת לא היה נוטל לתת פת לבנו קטן ביום הכפורים: ואינו חושש. משום רחינה: לנטורי פירי. שהיו להם פרדסים בעבר הנהר: **ני תרבו**. שם הכפר: לפירקא. שהיו דורשין ביוה"כ: לעמיד לבה. לשנה אחרת לא יבואו הואיל ולא התרת' לעבור את המים ולחזור: אמברא דחלדד. מקום מעבר הנהר מול חלדד: מתחת חפת. שפת חלוקו להגביה שולי חלוקו על זרועו דאינו נראה כמלבוש אלא כנושה על כתיפו וחמר מר (שבת דף קמו.) היולא בטלית מקופלת על כתיפו בשבת חייב חטאת: כי האי גוונא. דקתני לעיל עד לוארו במים והאיכא סכנה שלא ישטפוהו המים: וימד אלף. המלאך הראה ליחזקאל נחל היולא מבית קה"ק תחילתו כחוט והולך וגדל וכל אלף אמה אורך משיצא

ואם מהח כמיב. והכי פירושה וחימה

אידי ואידי מלרות וה"ק אם תענה

והעמיקו עד ברכים : מכאן ואינד. קרי ליה אשר לא אוכל לעבור אלמא אסור לעבור למעלה ממחנים : שאני נחל. היוצא מבית קה"ק שהיו מימיו רודפים הולכים מהר ושוטפים: בסיחוי. בשייט: מ"ל כי גחו המים מי שחו. ראויות לשוט: (h) לפחח בים דוד. היא ליון חוץ לירושלים: מפכין

מפכין

להדיח כדי ליתן פת לתינוק ביוה"כ ומונע מלהאכילו (שם). משום שיבתא. רוח רעה שורה על ידים שלא נטלו שחרית (שם) פירוש שיבחם, רוחם היא דשרים על ידם דאינשי בלילים ומאן דנגע במיכלם בלם מימשם ידם שריים ההוא רוחם על ההוא מיכלם

דנהר ס (פפא) אמברא דחצדד והוה קאי רמי בר פפא מהך גיסא רמא להו קלא מהו למיעבר למיתי לגבייכו למשאל שמעתא א"ל רב יהודה רב ושמואל דאמרי תרוייהו עובר ובלבד שלא יוציא ידו מתחת חפת חלוקו איכא דאמרי א"ל רב שמואל בר רב יהודה תנינא עובר ובלבד שלא יוציא ידו מתחת חפת חלוקו מתקיף לה רב יוסף ובחול כי האי גונא מי שרי והכתיב יוימד יאלף באמה ויעבירני במים מי אפסים מכאן שמותר לעבור עד אפסיים יוימד אלף ויעבירני במים מים ברכים מכאן שמותר לעבור עד ברכים וימד אלף ויעבירני מי מתנים מכאן שמותר לעבור עד מתנים מכאן ואילך יוימד אלף נחל אשר לא אוכל לעבור אמר אביי שאני ינחל דרדיפי מיא יכול יעבירנו בסיחוי ת"ל כי גאו המים מי שחו מאי מי שחו שיומא שכן קורין לשיימא סייחא יכול יעבירנו בבורני קטנה ת"ל יבל תלך בו אני שיט יכול יעבירנו בבורני גדולה ת"ל וצי אדיר לא יעברנו מאי משמע כדמתרגם רב יוסף לא תזיל ביה בספינת ציידין ובורני רבתי לא תגוזינה אמר ר' יהודה בן פזי אף מלאך

אם תענה מתשמיש ואם תקח מצרות ואימא אידי ואידי מצרות מי כתיב אם תקח ואם תקח כתיב ואימא אידי ואידי מצרות חד לצרות דידיה וחד לצרות דאתיין ליה מעלמא דומיא דאם תקח מי כתיב אם תקח ואם תענה אם תענה ואם תקח כתיב א"ל רב פפא לאביי הא תשמיש גופה איקרי ענוי דכתיב וישכב אותה ויענה א"ל התם שעינה מביאות אחרות ת"ר אסור לרחוץ מקצת גופו ככל גופו בואם היה שמלוכלך בטים ובצואה רוחץ כדרכו ואינו חושש יאסור לסוך מקצת

גופו ככל גופו יואם היה חולה או שהיו לו חשמין בראשו סך כדרכו ואינו חושש תנא ידבי מנשה רשב"ג אומר מדיחה אשה ידה אחת במים ונותנת פת לתינוק ואינה חוששת אמרו עליו

מכאו

שחרית ור"ת מפרש דבלא נתינת פת לתינוק מותר ליטול

ידיו שחרית ביום הכפורים דלא גרע ממלוכלכות בטיט ובלואה

דאמרינן שרוחץ כדרכו ואינו חושש ואין לך מלוכלך בטיט ובלואה

רשאי ליגע לפיו ולחוטמו ולאזניו ולעיניו כדאמר בפרק שמונה שרלים (שבת דף קח:) יד לפה תקלן וכו׳ משום בת מלך ושיבתה דהכה ענין אחר הואי (ב) ששורה על האוכל כשבא ליתן פת לתינוק °בן ד' וה' שנים וחונקתו אם לא נטל ידיו באותה שעה אף על פי שכבר נטלן שחרית ומה שהעולם אין נוהרין עכשיו בזה לפי שאין אותה רוח רעה שורה באלו המלכיות כמו שאין נוהרין על הגילוי ועל הזוגות:

יותר מזה שלא נטל ידיו שחרית שאינו

רבינו חננאל

ח״ר אסור לאדם לרחוץ על שמאי הזקן שלא רצה להאכיל בידו אחת וגזרו עליו להאכיל בשתי היו ידיו מלוכלכות בטיט או ידים מ"מ ∘אמר מאביי משום שיבתא ת"ר מיההולך להקביל פני אביו או בצואה רוחץ כדרכו ואינו פני רבו או פני מי שגדול ממנו עובר עד צוארו במים ואינו חושש איבעיא גופו ככל גופו, ואם היה חולה או שהיו לו חטטין בראשו, סך כדרכו ואינו להו יהרב אצל תלמיד מאי ת"ש דאמר רב יצחק בר בר חנה אנא חזיתיה בראשו, סך כדרכו ואינו חושש. תנא דבי מנשה רבן לזעירי דאזל לגבי רב חייא בר אשי תלמידיה רב אשי אמר ההוא רב שמעון בן גמליאל אומר מדיחה אשה ידה במים ונותנת פת לתינוק. שמאי חייא בר אשי הוא דאזל לגביה דזעירי רביה רבא שרא לבני עבר ימינא למעבר במיא לנטורי פירי א"ל אביי לרבא תניא דמסייע לך ישומרי פירות עוברין עד צוארן במים ואין חוששין רב יוסף שרא להו לבני בי תרבו למיעבר במיא למיתי לפירקא למיזל לא שרא להו א"ל אביי א"כ אתה הזקן לא רצה להאכיל בידו אחת, וגזרו עליו להאכילו בשתי ידיו, מ"ט משום שיבתא. פי׳ רוח רעה. ת״ר מכשילן לעתיד לבא איכא דאמרי שרא להו למיתי "ושרא להו למיזל שיבונא, פי דוו דעוו. זג ד ההולך להקביל פני רבו או אביו או מי שגדול ממנו עובר א"ל אביי בשלמא למיתי לחיי אלא למיזל מאי מעמא כדי שלא תהא עד צוארו רמים ואיוו חושש. מכשילן לעתיד לבא רב יהודה ורב שמואל בר רב יהודה הוו קיימי אגודא איפשיטא בהדיא, דהא רב אשי ואמר דורר חייא רר אשי אשר (אכור דון בדור אבו אשר הוא דאזל לגביה זעירי רביה. רבא שרא להו לבני עבר ימיוה למערר לומורי פירי. תניא כוותיה שומרי פירות עוברים עד צוארם במים נובר ב כו בואום בכום ואינם חוששין. רב יוסף שרא להו לבני בי רב למעבר כדי למיתא בפירקא. ושרא להו נמי למיהדר כדי שלא תהא מכשילן לעתיד לבא. כלומר, אם תאסרהו לחזור לביתו לא יבא פעם אחרת. **אמר** רמי בר מהו למעבר במיא ומיתו קמי רבנן למשאל בשמעתא, אמרו ליה תנינא עובר ובלבד שלא יוציא ידו מתחת חפת המות אין לו רשות לעבור בתוכו כתיב הכא בל תלך בו אני שים וכתיב התם הארונא בחול מי שרי, והכתיב גוונא בחול מי שרי, והכתיב וימד אלף באמה ויעבירני משום בארץ אמר ר' פנחם משום רב הונא צפוראה מעין היוצא מבית במים מי אפסים, מיכן שמותר לעבור עד אפסים. וימד אלף ויעבירני במים קדשי הקדשים בתחילה דומה לקרני חגבים כיון שהגיע לפתח היכל נעשה כחום של שתי כיון שהגיע לאולם נעשה כחום של ערב כיון מים ברכים, מיכן שמותר שהגיע אל פתח עזרה נעשה כפי פך קמן והיינו דתנן "ראב"י אומר מים ויעבירני מי מתנים, מיכן . שמוחר לטרור טד מחוים מיכן ואילך נחל אשר לא יעבור. כלומר (לא) [אם] יהיו

מים למעלה ממתנים נקראין נחל אשר לא יעבר. ושנינן שני נחל משום דשטפי מימיו חייש דילמא ישטפוהו, אבל כגון אגמים מים דליכא חששא לשטפא, אפילו המים עד צוארו עובר בו.

ומיסתכנא, ומשום הכי שרו ליה רבנן למימשא ומוספא לינוקא (סידור רש"י סי׳ קפח).

---דיה יום] דרחילה אינה אפורה אלא מדרבע אחי שפיר דלא מדמי המם לענין שלא מחלוק בו אלא עיניי אכילה ומלאכה דמרווייהו מדאוריימא. עובר עד צוארו במים ואינו חושש. ולא חיישיען לסחיטה כמו נאלו קשרים [שבת קיג, ב] גבי מהלך בדרך ופגע נאמת המים כוי היכי ליעבד לינחות במיא מיחוסן מאניה ואחי לידי סחיטה, דמשום מזוה או לנטורי פירי שרו רבנן, והחם מיירי לדבר הרשות. אך קשה קצת דאין לך דבר הרשות יותר מלנטורי פירי, וכי משום הפסד יש לך להחיר. אלא נראה לרבינו דהואיל ולא היתרת לו אלא על ידי מלבוש זכור הוא, כדאמרינן לקמן ובלבד שלא יוציא ידו מחחת [מפח] חלוקו, וכי האי גוונא אמריע בפרק שני דביצה [יח, ב] גבי נדה דהואיל ולא היתרת (לה) אלא ש"י מלבוש זכורה היא. מ"ר. אך קשה לרבינו דנהי דלא גורינן משום סחיטה הא איכא כיכוס וליבון. בדאמרינן בזבחים פרק דם חטאת (דד, ב) דשרייתו זהו כיבוסו, ואין לומר דהכא ודביצה בבגדים של עור דשרייתו לאו היינו כיבוסו כדמוכח התם פרק דם חטאת וכדתנן נמי בפרק נוטל נשבת קמב, בן היתה עליו לשלשת על הכר מקנחה בסמרטוט היתה של עור מניח מים עליה עד שתכלה, ולא אמרינן שרייתו זהו כיבוסן, זה אין לומר דסמם בגדים לאו עור נינהו ואומר רבינו דהיכא דאיכא דם או דבר מים פניה כד שחבכה, ולח אמרין שרייתו זהו כיטוסן, זה אין נותר דסמם בגדים למו עור נינהו חומר רבינו דהיכח דסיכח דם ודבר טיטוף על הבגד החם דוקא שרייתו זהו ביטוח, דבטיפת דם מיירי החם בפרק דם מטאח, אבל היכא שהבגד שחור (ד) מחמת שולגב בו או מחמת שטחמשו בו או שהיי לבן לגמרי ואין בו שום טיטוף אלא שלריך ללבן עדיין, לא אמרינן שרייתו זהו רביסו, וצ'יע פרק דם מטאח דלא מיקשי מידי אהאי מירולא. ולפי מה שפירש בספר הישר וסי רשב וסי בבגדים שאינם מהרה כעין שלט. לפי זה הייטו יכולין להעמיד הך דהכא להחיר בבגדים שאינם מחלב מים מחברה כעין שלט. לפי זה הייטו יכולין להעמיד הך דהכא להחיר בבגדים שאינם מחלבמים מהרה כעין שלט. ועוד מלא רביטו מוגה בספר הישר דלא אמריען שרייתו זהו כיבוסו (אלא) בדבר שהוא כעין לכלוך כמו ספוג ואלונטית וקיטח ידים במפה, וכמו כן זה

חוץ לירושלים לא היה עמוק אלא מי

אפסים מי קרצולין: וימד אלף. שניות

םך בדרבו ואינו חושש. כיון שיש דו רפואה קצת כדמנן בפרק שמונה שרצים (שבת קיא, א) החושש במתניו לא יסוך בהן יין וחוע אבל סך הוא את השמן. מיהו משום שחיקת סממנין ליכא למיגור מידי. להאביל בידו אחת. פירוש ליטול ידו אחת להאכיל למינוק ו אזרו על היא מאר של היא לשום שנת אך של היא היא היא היא היא היא היא של היא להיא של היא של היא של היא של היא של ואזרו על יא אילרול בשתי ידיו (משום שיבת) בשום שיבתא. אותר רי״ת ניהלה לו (פיפורש) (בפירוש) הטרון (עי שבתא) שפירש מלך דשמונה שרלים (שבת קט, א), דהתם איירי בנטילת שחרית והכא מיירי כל שעה אפילו בחלי היום. ונראה לר״ת שמוחר ליטול ידיו ביוה" כ בדאמר הכם היו ידיו מלוכלכות בטיט ובטאה רוסך כדרכו ואיט חושש, ואמריט (מי בפרק שמונה שרנים (שם קח, ב] דהיכא שלא נטל ידיו שחרים יד לפה חקלץ יד לעיניו חקלץ כוי, ואמריט נמי החם בת מלך היא זו ומקפדת עד ג' פעמים, (וגם) [וא"כ] יש סכנה שאי אפשר שלא יגע כל היום באחד מאלה, וכן אם הסיך (מי) רגליו מוחר לרחוץ ידיו משום הכון לקראת אלהיך ישראל, והייט ספנה שחי מפשר שנח יגע כל היום פחחד מחלה, וכן מם הסך נמין רגיני מוחר לחוץ דיו משום הכון נקרחת חנהיך ישרחל, והייטו כמו ידיו מלוכלנח בטיט ובלואה, וכן פירש רביט שמואל וריב"א, מיהו היכא שהולרך לקטנים ולא שפשף בידיו שאין לריך לנטיות ידים כדפרישים [לעיל ל, א ד"ה מזה], (ו)לא ידע ה"יה אלחקו אי חשרינן ליה כידיו מלוכלכות בטיט, ומסחברא ליה דיכול ליטול דכיון שמנקה עלמו שוב (ה)שיר בהו הכון. והא אלחרינן לקמון ועת, א) שזרין לו מפה במים, לאו הייט נטילת ידים לשחרית אלא לקרך בעלמא ולהעבירה על גבי טיניו, ולקמן לא איירי אלא בהכי ולא לנטילת ידים. וא"ח כיון דשרינן הכא לרחוך היכא דידיו ורגליו מלוכלכות בטיט ורצאה, אם כן חילקת ברחילה, ואמרינן לעיל [עד, ב] גבי שמשא (וכלא) [וטולא] שיטי דומיא דמלאכה מה מלאכה לא חילקת בה אף עינוי לא (חלקת) [מחלוק] בו. וי"ל דהיכא שרוחץ בשביל טיטף אין זו רחילה כלל דרחילה של שונג בעיקן. ולמאי דפרישית לעיל [עג, ב

תורה אור השלם

ו. וַיַּרָא אֹתָה שָׁכֵם בֵּן זַיִּפֶּת אֹתָהּ זַיִּשְׁכֵּב אָתָהּ חֲמוֹר הַחִוּי נְשִּׁיא הָאָרֶץ זִיּפֶּת אֹתָהּ זִיִּשְׁכֵּב אָתָהּ בראשית לד ב 2. בְצַאת הָאִישׁ קָדִים וְקָוּ בְּיָדוֹ וַיַּמֵד אלי יַּנְעָבְרֵנִי בַמַּיִם מֵי אָפְּסָיִם:

3. וַיַּמָד אֵלֶף וַיַּעַבְרָנִי בַמַּיִם .3 מֵיִם בִּּרְכָּיִם וַיָּמֶד אֶלֶף וַיַּעֲבַרֵנִי מֵי מָתְנָיִם: . חזקאל מז ו

4. וַיָּמֶד אֶלֶף נַחַל אֲשֶׁר לֹא אוּכַל לַעֲבֹר כִּי נָאוּ הַמִּיִם מִי שָׁחוּ נַחַל אֲשֶׁר לֹא מֵי שָׁחוּ נַחַל אֲשֶׁר לֹא

וַיּאמַר מִשָּׁט בָּאָרֶץ וּמֵהָתָהַלַּךְ בָּה: איוב א ז

גליון הש"ם

נמרא אמר אביי משום שיבתא. עיין מענימ דף כ ע"ב ברש"י ד"ה מילמת דשיכתא: תום' ד"ה משום שיבתא וכו' בו ד' שנים וחונקתו. בערוך חיתה מבן ב' חדשים עד ז' שנים והרוח רעה אוחזת התינוק בלוארו במפרקת בגידים שאחורי הלואר ומייבשת אותם ומתנוונה והולד עד שימות וממה היא בשעה שאמו באה מבית הכסא או מנהר ומינקת לבנה לאלמר:

הגהות הב"ח

לווים (ל) רש"י בסוף העמוד ד"ה לפתח כו' נ"ל בדף לייה לפתח כו' נייל בדף שלחייז אחר דייה מפכים כו': שאחייז אחר דייה מפכים כו': (3) תום' דייה משום כו' ושיבתא דהכא ענין אחר הוא. :כפירוש רש"י

מוסף רש"י

מדיחה אשה ידה אחת במים. ניוס דאע"פ שאסור ברחילה. שאמור התירו לאשה להדיח ידה אחת וליגע בפת (חולין קז:). שלא רצה להאכיל בידו אחת.

מו א ב מיי' פ"ג מהל' שניתות עשור הלכה א בשום שיבתא. פרש"י רוח רעה השורה על הידים שלא נטלן ב סמג לאוין סט ועשין לב

טוש"ע א"ח סימן תריג סעיף סום ע מ מ סימן מניג ספיף א: מו ג ד מייי שם הלכה ע וסמג שם טוש"ע איים

יסמג עם פוש ע מי מי סי' תריד סעיף א: ה מיי' שם הל' ב: יח ו מיי שם הלכה ו סמג לאוין סט טוש״ע א״ח סימן תריג סעיף ה וסימן תקנד סעיף יב וסימן שא סעיף ד:

ים ז טוש"ע שם סימן תריג סעיף ז: סעיף ז: ב ח מיי׳ שם הלכה ו סמג בס טוש"ע שם סעיף ח: מי מיי שם מוש"מ שם סעיף ה וסימן שא סעיף

בב ב ש"נו שם סימו חרינ